

EEN NIEUWE KOERS

JAARVERSLAG 2010

INHOUD

VOORWOORD VOORZITTER	4
WIE ZIJN WIJ	6
AFSPLITSING KBO BRABANT	8
EEN FRISSER IMAGO	10
OPKOMEN VOOR DE BELANGEN VAN SENIOREN	16
ZORG VOOR DE KWETSBARE OUDERE	28
KRUISBESTUIVING EN PROFESSIONALISERING	34
INTERVIEWS	
HERMAN BUURSEN	14
HARRY TIMMERMANS	32
BESTUUR	42
UNIE-ADVIESCOMMISSIES	44
LEDENAANTALLEN	46
JAARCIJFERS	48

VOORWOORD

'De KBO is een
moderne en eigentijdse
vereniging.'

TOEKOMSTBESTEDING

Saamhorigheid, gedeelde verantwoordelijkheid en solidariteit. Daar staat de KBO al zo'n zestig jaar voor. En dat zal de komende jaren ook niet veranderen. Dat neemt niet weg dat we mee willen met de tijd en oog moeten hebben voor de veranderingen in de maatschappij, de vergrijzing (of verzilvering) en de politieke ontwikkelingen. We willen een toekomstbestendige organisatie zijn en daar hoort bij dat je voortdurend nadenkt of de oorspronkelijke uitgangspunten nog aanspreken. Zo komt er een nieuwe generatie jonge senioren aan. Een grote, nieuwe doelgroep, die we aan ons willen binden. En er vallen overheids-subsidies weg, wat ons ook voor uitdagingen stelt...

Met de twaalf provinciale KBO's hebben we daar in 2010 al plannen voor gesmeed. We zijn een verbetertraject gestart, waarin we onze onderlin-

ge relaties hebben versterkt in een gedragscode. We hebben hard gewerkt aan onze nieuwe missie, visie, strategie, organisatiestructuur, meerjarenplanning en -begroting. We zullen laten zien dat de Unie KBO ook in de toekomst een sterke speler is voor alle senioren in Nederland.

2010 was een turbulent jaar. Verreweg de ingrijpendste gebeurtenis was de aankondiging van de KBO Brabant om het lidmaatschap van de Unie KBO per 1 januari 2011 op te zeggen. Die beslissing gaat me aan het hart. Het heeft ons veel tijd en moeite gekost om de problemen tussen Unie KBO en KBO Brabant op te lossen. Helaas is dat niet gelukt. De beslissing van KBO Brabant houdt in dat ons ledenbestand slinkt met ongeveer 134.000 en het aantal KBO-afdelingen terugloopt met 313. Niettemin betekent het voor de Unie KBO dat we met elf gemotiveerde provinciale KBO's de nieuwe koers gaan varen. Dat biedt veel uitdagingen en geeft ook veel energie.

We hebben inmiddels een aantal speerpunten vastgesteld. De hoofdstukindeling van dit jaarverslag laat al zien welke dat zijn. Zo gaan we ons imago oprissen, waarbij we extra aandacht besteden aan een grote nieuwe doelgroep: de jonge senior. Dat betekent ook dat we onze communicatie en diensten goed moeten afstemmen op deze doelgroep. Belangenbehartiging van senioren blijft, vanzelfsprekend, een leidend element. Net als het aangaan van samenwerkings-

vormen en strategische allianties en het opkomen voor de kwetsbare oudere. Verder zullen we de kruisbestuiving tussen de KBO-afdelingen en de professionalisering van de organisatie extra stimuleren. In 2010 zijn we daar al mee gestart.

Omdat subsidiegelden van overheidswege wegvallen, zijn we op zoek naar extra inkomsten waarmee we de kwaliteit van het werk van het landelijk bureau kunnen garanderen, bijvoorbeeld met 15-Plus, het voordeelconcept van de Unie KBO, waarmee KBO-leden flinke kortingen op diverse producten en diensten kunnen krijgen. En door het aangaan van nieuwe allianties en samenwerkingsverbanden. Ook een verhoging van de contributie lijkt niet te vermijden. Deze zoektocht zetten we in 2011 onverminderd voort. We zijn ervan overtuigd dat we met zoveel enthousiaste leden in staat zijn om onze organisatie vitaal en gezond te houden en op alle veranderingen kunnen inspelen. Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor onze vrijwilligers. Mensen die zich iedere keer weer inzetten voor de medemens; belangeloos, enthousiast en met kennis van zaken. Zij zijn een van de belangrijkste succesfactoren van onze organisatie. En omdat 2011 ook nog eens het Europees jaar van de vrijwilliger is, portretteren we enkele van hen in dit verslag.

HENNY HOUBEN

voorzitter Unie KBO

DE KBO IS EEN MODERNE EN EIGENTIJDE VERENIGING DIE INSPEELT OP DE WENSEN EN BEHOEFTE VAN JONGE EN OUDERE SENIOREN VAN VANDAAG EN MORGEN. EN DAT DOEN WE VANUIT EEN LANGE TRADITIE, WAARIN GEMEENSCHAPSZIN, SOLIDARITEIT EN INZET VOOR DE SAMENLEVING CENTRALE PIJLERS BLIJVEN. WAT WE HET AFGELOPEN JAAR ALLEMAAL GEDAAN HEBBEN, KUNT U LEZEN IN DIT JAARVERSLAG.

WIE ZIJN WIJ

De Unie KBO is een grote landelijke organisatie, die in 2010 327.000 leden telt. De Unie KBO is het overkoepelend orgaan van twaalf* provinciale KBO's . De voorzitters van deze provinciale KBO's vormen het algemeen bestuur van de Unie KBO. De leden ontmoeten elkaar tijdens de talrijke lokale activiteiten, cursussen en bijeenkomsten en landelijk op beurzen en evenementen, zoals de 50PlusBeurs met het unieke KBO-concert, de Passiespelen en de KBO-lentedag. De provinciale KBO's worden gefaciliteerd door het landelijk bureau van de Unie KBO en ondersteunen de ruim 840 lokale KBO-afdelingen*.

Het landelijk bureau van de Unie KBO behartigt de nationale belangen. De medewerkers lobbyen in Den Haag en laten daar de stem van de senior horen. Daarnaast werkt het bureau samen met strategische partners, zet het projecten op rond senioren, zorgt het voor de profilering in de media en voor kruisbestuiving tussen de afdelingen. Verder neemt het landelijk bureau de opleidingen van de vrijwillige ouderenadviseurs voor haar rekening en coördineert het de werkzaamheden van de ruim 2.350 'belastinginvullers', die ook in 2010 weer meer dan 110.000 aangiften Inkomstenbelasting van de KBO-leden verzorgden.

Leden kunnen bij het landelijke bureau terecht voor antwoorden op veel vragen. Van vragen over veranderde wetgeving, de OV-chipkaart of over zingeving, persoonlijke levensvragen of misstanden in de zorg. Onze service- en juristentelefoon beantwoordden afgelopen jaar ongeveer 3515 vragen. Via mail en telefoon kwamen nogmaals 4932 vragen binnen. in totaal beantwoordde de Unie 8447 vragen van leden.

Via allerlei kanalen, zoals de website, de Wegwijzer en extranet, voorzien we onze leden voortdurend van actuele informatie. Verder kunnen KBO'ers rekenen op hun ledenmagazine Nestor, dat tien keer per jaar verschijnt, en op vele voordelen die ze kunnen krijgen met hun ledenpas en met het ledenvoordeelconcept 15-Plus.

* VANAF 1 JANUARI 2011 - NA HET UITTREDEN VAN KBO BRABANT - TELT DE UNIE KBO NOG 11 PROVINCIES EN 515 AFDELINGEN

HET LEDENAANTAL VAN DE GEHELE KBO ORGANISATIE IS IN 2010 T.O.V. 2009 **0,8% TOEGENOMEN. TEN OPZICHTE VAN VOORGAANDE JAREN NEEMT DE JAARLIJKSE STIJGING VERDER AF.**

LEDENAANTALLEN 2010

PROVINCIE	31-12-2009	31-12-2010	VERSCHIL
	OPGAVE	OPGAVE	PERCENTAGE
	BONDEN	BONDEN	
GRONINGEN	1.615	1.592	-1,42
FRIESLAND	2.757	2.710	-1,70
DRENTHE	1.991	1.954	-1,86
OVERIJSEL	16.836	16.762	-0,44
FLEVOLAND	2.091	2.112	1,00
GELDERLAND	35.700	36.287	1,64
UTRECHT	11.335	11.258	-0,68
N HOLLAND	35.772	35.475	-0,83
Z HOLLAND	40.116	41.016	2,24
ZEELAND	6.909	6.995	1,24
LIMBURG	39.233	39.304	0,18
TUSSENTOTAAL	194.355	195.465	0,57
BRABANT	132.749	134.337	1,18
TOTAAL	327.104	329.802	0,82

AFSPLITSING KBO BRABANT

IN JUNI 2009 geeft KBO Brabant te kennen het lidmaatschap van de Unie KBO op te willen zeggen omdat ze op een aantal punten ontevreden is. Er wordt een commissie aangesteld om afsplitsing te voorkomen en er wordt, onder leiding van oud KRO-voorzitter drs. F. Slangen, een bemiddelingstraject gestart.

IN JUNI 2010 neemt de Unieraad een voorstel aan om de contributie de komende jaren te verhogen, om het wegvallen van de overheidssubsidies te compenseren. Het voorstel wordt met meerderheid van stemmen aangenomen. De KBO's Brabant (een derde van het aantal stemmen), Limburg en Zeeland stemmen tegen. De verhoging van contributieafdracht is voor KBO Brabant aanleiding om haar lidmaatschap per 1 januari 2011 op te zeggen. Hierop wordt in de Unieraad het besluit tot contributieverhoging teruggedraaid.

Afgesproken wordt een blauwdruk te ontwikkelen als onderdeel van het verbetertraject waarin de missie, visie, strategie, meerjarenplanning en –begroting op hoofdlijnen opgenomen zijn. KBO Brabant koppelt de intrekking van de opzegging van het lidmaatschap aan de kwaliteit van het resultaat van dit te ontwikkelen verbetertraject.

OP 25 NOVEMBER besluit KBO-Brabant om uit de Unie KBO te stappen. De organisatie geeft als reden op dat er geen verbetering is gekomen in het functioneren van de Unie KBO en de condities voor deelname in de federatie. De Unie KBO betreurt dit besluit ten zeerste. Na 31 december 2010 maakt KBO Brabant geen deel meer uit van de Unie KBO.

**OP 25 NOVEMBER
2010 BESLOOT KBO-
BRABANT OM DE UNIE
KBO TE VERLATEN.
EEN PIJNLIJK
MOMENT, WE DELEN
IMMERS RUIM 60 JAAR
HISTORIE.**

EEN FRISSER IMAGO

Een nieuwe generatie ouderen dient zich aan. Deze nieuwe groep – de babyboomers – kijkt totaal af van de vorige generaties als het gaat om behoeften, eisen, waarden en normen. Nog nooit was er zoveel verschil tussen generaties. De KBO wil ook deze groep aan zich binden. Het zijn immers onze leden en vrijwilligers van de toekomst. Om dat te bereiken, frissen we ons imago op en komt de aandacht voor de jongere senior steeds vaker terug in onze activiteiten.

UITERLIJK VERFRIST Niet alleen onze huisstijl is aangepast. De verfrissing, in tekst en beeld, is onder meer tot uiting gekomen in onze nieuwe ledenwerffolder, de stand op de 50PlusBeurs en het jaarverslag over 2009. Ook ons magazine Nestor kreeg een facelift. Uit de resultaten van een lezersonderzoek dat de Unie KBO deze zomer hield, bleek dat lezers (jonge en oudere senioren) het blad gemiddeld met een 7,5 waarden. Vanaf 2011 wordt Nestor uitgegeven door Senior Publications Nederland. Deze uitgeverij geeft ook PLUS Magazine uit. Onze identiteit en onze doelgroepen vertonen veel overeenkomsten, waardoor we elkaar van adviezen kunnen voorzien en gezamenlijke acties op touw kunnen zetten. We verwachten een vruchtbare samenwerking.

50PLUSBEURS; EEN DIKKE PLUS In 2010 was de KBO opnieuw met een stand vertegenwoordigd op de 50PlusBeurs in de Jaarbeurs Utrecht. De beurs is bezocht door meer dan 98.000 mensen, waaronder bijna tienduizend KBO'ers. Het thema was 'Welkom thuis'. Zeker 1.500 leden bezochten het KBO-concert 'Musicalsterren in Concert', met onder andere Ben Cramer en Joke de Kruijff.

MEDE DANKZIJ DE INZET VAN 35 VRIJWILLIGERS ZIJN HET VIJF SUCCESVOLLE DAGEN GEWORDEN, WAARIN WE ELKE TIEN MINUTEN EEN NIEUW KBO-LID KONDEN VERWELKOMEN.

**SCHRIJVEN INSPIREERT,
GEEFT LUCHT EN ZET AAN
TOT NADENKEN. HET IS
BOVENDIEN EEN MIDDEL
TOT ZELFEXPRESSIE EN
ZINGEVING.**

ZIN IN SCHRIJVEN Negentig schrijfgrage senioren konden op woensdag 17 november 2010 hun hart ophalen in het klooster van de Dominicanen te Huissen. Daar werd een vierjarig project 'Zin in schrijven' afgetrapt. Het KBO-ledenmagazine Nestor en Actiegroep Loesje leverden bijdragen aan het dagprogramma, dat vooral uit workshops bestond. Met het project 'Zin in schrijven' wil de Unie KBO een platform ontwikkelen met onder andere een eigen online 'schrijf- en ontmoetingsplaats'. Het project gaat senioren op weg helpen met het schrijven van levensverhalen, dagboeken, columns, gedichten en verhalen. In 2011 willen we Zin in schrijven online vorm geven en een magazine op internet realiseren, dat als digitale oefenplek fungeert en waar vrijwilligers advies geven en commentaar leveren. Op deze manier kunnen senioren elkaar rond het schrijven en zingeving ontmoeten. Mooie pennenvruchten krijgen een plekje in de rubriek 'Zin in schrijven' van Nestor.

LENTE LEDENDAG In 2010 organiseerde de KBO voor het eerst de Lente Ledendag. Op vrijdag 9 april troffen ruim vierduizend KBO'ers uit alle delen van het land elkaar op kasteel Hoekelum in Ede. Ze flaneerden, shopten en zongen uit volle borst mee in de grote KBO-theatertent. Ze namen deel aan diverse workshops, lieten een Nestor-coverfoto maken of lieten boeken signeren door schrijvers als Anton Korteweg, Jan Siebelink en Erica Terpstra.

'Mooie pennenvruchten
krijgen een plekje'

*'Ik heb een geweldige
daginvulling en een
zinnig leven.'*

VRIJWILLIGER HERMAN BUURSEN UIT
HAAKSBERGEN:

'IETS VOOR EEN ANDER BETEKENEN GEEFT EEN GOED GEVOEL'

In 1996 sloot Herman Buursen (72) zijn loopbaan af als hoofd van de Sociale Dienst in Haaksbergen. Na zijn vervroegde uittreding werd hij KBO-bestuurslid in Haaksbergen en lid van de provinciale KBO-werkgroep Sociaal Economische Zaken in Overijssel. Daarnaast vult hij al vijftien jaar voor vele ouderen belastingformulieren in en is hij betrokken bij het project 'Het zoeken niet moe', een moderne pelgrimage.

Herman vindt dat hij de kennis die hij in zijn carrière opdeed, moet delen met anderen. 'Dat is de belangrijkste reden waarom ik me voor de KBO ben gaan inzetten,' vertelt hij. 'In 1997 begon ik met het geven van cursussen voor het invullen van belastingformulieren in Overijssel. Voor zestien cursisten destijds. Later hebben we onze krachten gebundeld met de ouderenbonden ANBO en PCOB en na de belastingherziening in 2001 is het fenomeen landelijk aangepakt. Het aantal cursisten is in de provincie inmiddels gegroeid naar 220.' Vanaf 1998 heeft hij vele jaren voorlichting gegeven op de terreinen bijstand, erfrecht, zorg, pensioen en belastingen.

INTERVIEW MET HERMAN BUURSEN

TWEEHONDERD AANGIFTEN

Jaarlijks neemt Herman zelf nog zo'n tweehonderd aangiften inkomstenbelasting voor zijn rekening. 'Heel dankbaar werk. Veel ouderen hebben niet meer dan alleen de kale AOW en een klein pensioentje. Als zij dan dankzij ons werk twee- of driehonderd euro terug kunnen krijgen van de Belastingdienst, is dat voor hen een flinke opsteker. Als je bij de mensen thuis komt, hoor je natuurlijk veel meer dan alleen het financiële verhaal. Mensen stellen dan uiteenlopende vragen. Bijvoorbeeld wat de consequenties zijn als een weduwe of weduwnaar gaat samenwonen. Ook die beantwoord ik, naar mijn vermogen. Het geeft een goed gevoel als je iets voor een ander kunt betekenen.'

ZOEKEN NIET MOE

Door ontkerkelijking en individualisering zijn senioren van nu meer dan vroeger op zichzelf aangewezen voor hun levensvragen. Daar wil de KBO ze bij helpen. Herman: 'Het zoeken niet moe is een project voor 60-plussers waarbij we per bus een tweedaagse reis maken naar het Redemptoristenklooster in Wittem en enkele bijzondere plekken in Roermond. Tijdens deze pelgrimage gaan de deelnemers op zoek naar wat voor hen van waarde is in hun persoonlijke leven. Dat maakt mijn eigen leven ook rijker. Ik ga bijvoorbeeld niet meer naar de kerk, het instituut heeft voor mij afgedaan, maar ik ben wel gelovig.' Verder vindt Herman zichzelf een bevoorrecht

mens: 'Ik tennis nog, zing in een mannenkoor, geniet van mijn kleinkinderen en ga nog geregeld met mijn vrouw op vakantie. Daarnaast geeft het werk dat ik voor de KBO doe me veel voldoening. Ik heb een geweldige daginvulling en een zinvol leven.'

**OPKOMEN
VOOR DE
BELANGEN
VAN
SENIOREN**

De KBO komt op voor de belangen van senioren, op alle niveaus, van lokaal, provinciaal en landelijk tot op Europees niveau. De Unie KBO volgt ontwikkelingen in de wetgeving, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, zorg en welzijn, op de voet, voorzien beleidsmakers van input en kritische kanttekeningen, heeft goede contacten in Den Haag en is betrokken bij allerlei commissies. Om de stem van ouderen nog sterker te laten horen, is de Unie KBO onderdeel van de CSO, de Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties.

MANTELZORGACTIE SUCCESVOL Al vanaf 2009 heeft de Unie KBO zich ingezet voor vergaande vereenvoudiging van de regelgeving, waardoor een mantelzorger gemakkelijk aanpassingen aan een huis kan realiseren. De Unie KBO heeft hierover, met acht grote maatschappelijke organisaties, een petitie aangeboden aan de Tweede Kamer. In Nederland zijn ongeveer 2,5 miljoen mensen actief betrokken bij de zorg voor familieleden. Als de zorgvraag toeneemt, is het vaak zinvoller om dicht bij elkaar te gaan wonen. Bijvoorbeeld door een schuur of garage te verbouwen tot woning, of door een complete verplaatsbare mantelzorgwoning te plaatsen. Forse belemmeringen en langlopende procedures weerhielden families ervan dergelijke maatregelen te treffen. De actie bleek succesvol. Met ingang van 1 juli 2010 zijn de regels voor de mantelzorg aanzienlijk versoepeld.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN Ook in het jaar 2010 was de belangenbehartiging op sociaal-economisch gebied vooral gericht op de ontwikkelingen rondom de pensioenen, de verhoging van de AOW-leeftijd, de AOW-partnertoeslag, de medezeggenschap van gepensioneerden bij pensioenfondsen en de koopkracht van ouderen. De Unie KBO heeft over deze kwesties samen met andere ouderenorganisaties binnen de CSO overleg gevoerd met de minister, met Kamerleden en met de STAR. Ook hield de Unie KBO de vinger aan de pols door het Nibud onderzoek te laten doen naar de koopkracht van ouderen. De informatie uit dit onderzoek is gebruikt in onze contacten met de politieke besluitvormers.

STEMMEN MET VERLOPEN PASPOORT Samen met het CDA heeft de Unie KBO druk uitgeoefend op het Kabinet om ervoor te zorgen dat ouderen bij de Tweede Kamerverkiezingen op 9 juni mochten stemmen met een verlopen paspoort. Na de gemeenteraadsverkiezing in maart kreeg de Unie KBO namelijk veel signalen van ouderen die geen identiteitsbewijs hebben of slechts over een verlopen paspoort beschikken en daardoor hun stem niet mochten uitbrengen en ook niet iemand anders konden machtigen. Veel ouderen maken in het dagelijks leven niet of nauwelijks gebruik van een legitimatiebewijs. Het verlengen van zo'n bewijs is vaak lastig omdat mensen niet mobiel zijn of in een verzorgingshuis wonen. Na druk van de Unie KBO en het CDA heeft het Kabinet bepaald dat stemmers zich ook mogen identificeren met een identiteitsbewijs dat maximaal vijf jaar verlopen is. Verder heeft het Kabinet toegezegd op zoek te gaan naar een structurele oplossing voor dit knelpunt.

OUDERENMISHANDELING Eén op de twintig ouderen (naar schatting 130.000 mensen) heeft te maken met mishandeling, maar slechts een half procent van de gevallen bereikt de verschillende meldpunten. Ouderenmishandeling moet uit de taboesfeer, vindt de Unie KBO. In een brief aan VWS-staatsecretaris Veldhuijzen van Zanten hebben we het afgelopen jaar gepleit voor een algemeen meldpunt ouderenmishandeling en voor betere afspraken tussen organisaties die zich met dit thema bezighouden.

KOOPKRACHTONDERZOEK Het Nationaal instituut voor budgetvoorlichting (Nibud) voert regelmatig koopkrachtonderzoeken uit in opdracht van een drietal ouderenorganisaties, onder leiding van de Unie KBO. Uit het laatste onderzoek kwam naar voren dat mensen met een klein pensioen en een zorgvraag er door de kabinetsplannen meer dan gemiddeld op achteruit gaan. De oorzaak daarvan is een optelsom van onder meer ongunstige belastingmaatregelen, hogere eigen bijdragen in de zorg, een hogere zorgpremie en het niet indexeren van de

pensioenen. De Unie KBO heeft zich steeds fel verzet tegen de plannen van de staatssecretaris. Met name tegen haar plan om al in 2011 de toeslag voor AOW'ers met een partner die nog geen 55 jaar is, af te schaffen. Op dinsdag 16 februari hebben de ouderenorganisaties, waaronder de Unie KBO, en het comité Partnertoeslag 2011 een petitie overhandigd aan de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Daarin hebben we de commissie opgeroepen ervoor te zorgen dat het voorstel wordt ingetrokken. Met de petitie zijn negentig brieven met persoonlijke verhalen van getroffen personen aangeboden. Nog tijdens de aanbidding van de petitie werd bekend dat de staatssecretaris van haar plannen had afgezien.

PAPIEREN BANK- AFSCHRIFTEN BEHOUDEN

Verschillende banken hebben aangekondigd per 1 januari 2011 de tarieven van het versturen van papieren afschriften te verhogen of er helemaal mee te stoppen. De Unie KBO heeft de banken opgeroepen om haar klanten, gratis en laagdrempelig, een bankafschrift te laten ontvangen. Temeer omdat ouderen vaker een risico lopen slachtoffer te worden van bankfraude door middel van phishing, een vorm van internetfraude die in de eerste helft van 2010 verdrievoudigde. Banken geven de tip om regelmatig de bankafschriften te controleren op onrechtmatigheden en verdachte afschrijvingen. Zij geven deze tip ook aan klanten die niet via internet kunnen bankieren.

TOILETTEN IN DE TREIN Geen toilet in nieuwe Sprinters? Dat is een regelrechte ramp voor mensen met een chronische darmziekte en zeer ongemakkelijk voor ouderen, kinderen en het rijdend personeel van vervoersmaatschappijen. In een brandbrief aan de Vaste Kamercommissie voor Verkeer en Waterstaat (Infrastructuur en Milieu) heeft de Unie KBO, samen met andere organisaties, aangedrongen op het plaatsen van toiletten in treinen. Om onze boodschap kracht bij te zetten, konden mensen via internet een petitie te tekenen, die op 23 november 2010 aan de minister van Infrastructuur en Milieu is overhandigd. In april maakt minister Melanie Schultz van Haegen (Infrastructuur) bekend dat per 2025 in alle treinen op het hoofdrailnet (intercity's, stoptreinen en de nieuwe Sprinters) een toilet aanwezig zal zijn.

OV-CHIPKAART VERSUS STRIPPENKAART Ruim 35.000 mensen hebben een petitie ondertekend voor het behoud van de strippenkaart naast de OV-chipkaart. De petitie is op 3 februari overhandigd aan de Tweede Kamer. De actie is opgezet door Omroep Max, CSO (waaronder de Unie KBO), reizigersorganisatie Rover en de Chronisch Zieken en Gehandicaptenraad. De protesterende partijen vinden dat de problemen die er nog zijn met de OV-chipkaart éérs opgelost moeten worden voordat de opvolger van de strippenkaart wordt ingevoerd. In Zuid-Holland heeft de petitie er in ieder geval mede toe geleid dat de afschaffing van de strippenkaart daar is uitgesteld.

PAPIEREN SPOORBOEKJE NS heeft het advies van de consumentenorganisaties (waaronder Unie KBO) om het 'papieren' spoorboekje niet af te schaffen ter harte genomen. Het dikke boek verdwijnt volgend jaar weliswaar uit de boekhandel, maar geïnteresseerden kunnen tegen een kleine vergoeding een geprinte versie van het digitale spoorboekje opvragen bij de klantenservice.

5

Amstelveen
Binnenhof

Amsterdam Centraal

STRATEGISCHE ALLIANTIES

STRATEGISCHE ALLIANTIES ZIJN BELANGRIJK VOOR DE UNIE KBO. DOOR SAMENWERKING TE ZOEKEN MET ANDERE STERKE PARTIJEN VERGROTEN WE ONZE SLAGKRACHT EN KUNNEN WE DE BELANGEN VAN DE SENIOREN NOG BETER BEHARTIGEN.

COLLECTIEVE ZORGVERZEKERING De Unie KBO was de eerste organisatie met een 'ouderenzorgverzekering' waarin het pakket is afgestemd op de behoeften van senioren, zoals bijvoorbeeld extra fysiotherapie. Nog steeds kan ieder KBO-lid zich aansluiten bij onze collectieve zorgverzekering, die Zilveren Kruis Achmea aanbiedt. Ruim 50.000 KBO'ers maken daar op dit moment gebruik van. De samenwerking tussen Zilveren Kruis Achmea en KBO verder gaat dan alleen korting verlenen. De KBO beslist mee over het beleid. Zo is bedongen dat de verzekeraar bij de collectieve KBO-verzekering iedereen accepteert, zonder keuringen of drempels. Daarnaast hebben we gezamenlijk aanvullende seniorenpakketten (het Beter Af- en het Beter Af 50 Plus Pakket) ontwikkeld, waarin we het afgelopen jaar een aantal verbeteringen hebben aangebracht. Op de 50PlusBeurs konden bezoekers hun gezondheid testen en werd er een groot zorgsymposium gehouden door de Unie KBO en ZKA.

GEZOND OUDER WORDEN EN BLIJVEN De Unie KBO gaat ook steeds vaker samenwerkingsverbanden rond grote projecten aan en vervult daar vaak de rol van voortrekker. Zo is het voorlichtingsproject 'Gezond ouder worden en blijven' een initiatief van de Unie KBO. Het doel is de (betrouwbare) gezondheidskennis van senioren te vergroten. Aan de hand van thema's, zoals Beter slapen, Beter zien en Meer bewegen krijgen senioren op onderzoek gebaseerde informatie over hun gezondheid zodat ze risico's op tijd kunnen signaleren en zich bewust worden van een gezonde leefstijl. In 2010 zijn brochures samengesteld, voorlichters opgeleid en voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Samenwerkingspartners zijn PCOB, NOOM, NVOG en LOC. Voor de campagne Beter Zien zijn er samenwerkingsverbanden aangegaan met de Optometristen Vereniging Nederland, Nederlands Oogheelkundig Gezelschap, Vision 2020, Expertisecentrum Koninklijke Visio.

DELTAPLAN OUDERENZORG Al jaren krijgen we indringende signalen over misstanden in verpleeg- en verzorgingshuizen, zoals mishandeling en vergaande stopwatchzorg. Uit onderzoek bij onze eigen achterban blijkt dat 44 procent van de respondenten de instelling waarin hij of zij verblijft, niet zou aanbevelen aan familie of vrienden. Een verontrustende score. Verder gaven zij de instelling gemiddeld een 6,4, een cijfer dat mager afsteekt tegen het landelijke gemiddelde van 7,6. De Inspectie voor de Gezondheidszorg controleert de instellingen weliswaar, maar beoordeelt ze vooral op de aanwezigheid van een kwaliteitssysteem en protocollen; de dagelijkse praktijk blijft onderbelicht. Overigens bereiken ons ook regelmatig signalen van verzorgings- en verpleeghuizen die goed scoren. Blijkbaar zijn er grote verschillen in het land. Niettemin kunnen we ervan uitgaan, dat het aantal ouderen de komende jaren flink gaat stijgen en dat daardoor de druk op de kwantiteit, maar vooral ook op de kwaliteit van de sector verzorging en verpleging enorm gaat toenemen. Gezien de ernst en de toename van de problematiek pleit de Unie KBO voor een Deltaplan Ouderenzorg. We willen dat de stopwatchzorg vervangen wordt door menslievende zorg. Daarnaast zijn we voor het instellen van een Grey Alert, een advies- en meldpunt waar ouderen of hun familieleden misstanden kunnen melden. Ook willen we dat er een regeringscommissaris komt met vergaande bevoegdheden. Verder pleiten we voor een actievere houding van de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

HAPPY AGEING Afgelopen jaar is de tweede fase van het project Happy Ageing afgerond. Happy Ageing is onderdeel van het Europese programma Ambient Assisted Living (AAL). Dit programma is opgezet om innovatieve technologische producten en systemen te ontwikkelen waardoor senioren met een beperking langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Nederland werkt in dit project samen met Italië, Hongarije, Spanje en Engeland. De Unie KBO is vanuit Nederland als gebruikersorganisatie partner in het project.

In 2009, tijdens de eerste fase van het project, heeft de Unie KBO onder vijftig senioren een zeer uitgebreide enquête afgenomen waarin thema's als levensstijl, gezondheid, hulpbehoefte, sociale kenmerken en de houding tegenover het gebruik

van technologie aan de orde kwamen. Afgelopen najaar heeft de KBO een tweede vragenlijst voorgelegd aan dertig senioren. Deze vragenlijst ging over mogelijke technologische toepassingen zoals een waarschuwingssysteem op basis van individuele leefomstandigheden, een navigatieassistent voor in de flat of tuin of een digitale sleutelzoeker. In 2011 volgt de derde fase waarbij een prototype van een systeem bij enkele Nederlandse senioren thuis wordt geïnstalleerd.

SPORT EN BEWEGING Sporten is in meerdere opzichten gezond. Het verkleint niet alleen de kans op allerlei ziekten, maar via deelname aan bewegingsactiviteiten leren senioren nieuwe mensen kennen, met wie ze weer andere activiteiten kunnen ondernemen. Samen met een groot aantal sportbonden heeft de Unie KBO de afgelopen jaren een uitgebreid sportaanbod ontwikkeld. Een aanbod dat is afgestemd op de wensen van ouderen. Gezelligheid, gezondheid en plezier staan daarbij centraal.

In 2010 hebben tien sportbonden samen met Unie KBO het sportaanbod onder de aandacht gebracht van de doelgroep. Deze samenwerking zorgt ervoor dat beide partijen wat voor elkaar kunnen betekenen. Unie KBO kan haar leden samen laten sporten en de sportbonden creëren een extra mogelijkheid om in contact te komen met jonge senioren. Deze jonge generaties ouderen zijn gewend meer te bewegen en te sporten. Het is onze uitdaging om dit 'sportieve kapitaal' van de babyboomers om te zetten in een blijvend actieve leefstijl.

FIT FOR LIFE Cijfers tonen aan dat de participatie van ouderen bij sport en bewegen laag is. Een zorgwekkend gegeven, want zowel het aantal ouderen, als het aantal problemen door een gebrek aan beweging neemt toe in Nederland. Fit for Life is een netwerk van mensen en organisaties die participatie van ouderen bij sport en bewegen bevorderen. Door elkaar te inspireren, informeren, te prikkelen en samen te werken kan het netwerk verder versterkt worden. Afgelopen jaar is er in samenwerking met een NOC*NSF een Fit for life-pilot gestart in de provincies Groningen, Gelderland en Limburg. Op vertoon van hun KBO-lidmaatschap kunnen 55 -plussers tegen een gereduceerd tarief gebruik maken van uiteenlopende sportfaciliteiten. Als deze pilot succesvol is, worden de plannen volgend jaar in de overige provincies uitgerold.

50PLUSNET Waar vind ik een nieuwe bridgepartner of een nieuw wandelmaatje? Is er iemand in mijn buurt die interesse heeft om een kookclub op te zetten? Hoe leg ik nieuwe contacten na het overlijden van mijn partner? Met dergelijke vragen kunnen ouderen terecht op 50Plusnet, een veilige digitale ontmoetingsplek voor senioren, die face-to-facecontacten stimuleert. 50Plusnet is een initiatief van het Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie (NIGZ), dat een licentie heeft ontwikkeld voor lokale partijen die zich bezighouden met het stimuleren van zelfredzaamheid en het voorkomen van sociaal isolement bij ouderen. Met die licentie kunnen we een lokale versie van 50Plusnet aanbieden aan KBO-afdelingen. Die zorgen vervolgens voor lokale implementatie van deze internetcommunity.

DE BELASTINGSERVICE; WÉL MAKKELIJKER

Ook dit jaar was de Belastingservice, onder leiding van de Unie KBO, een van de meest succesvolle diensten voor de senioren. In 2010 stonden meer dan 2.350 'belastinginvullers' klaar om de aangifte inkomstenbelasting van rond de 110.000 senioren in te vullen. Er is geassisteerd bij zo'n 10 à 15.000 zorg- en huurtoeslagen. In het afgelopen jaar zijn er 128 cursusdagen geweest, waarbij elke cursusdag tussen de twintig en vijfentwintig ouderen hun opleiding tot 'belastinginvuller' succesvol hebben afgerond. De speciale website met informatievoorziening is continu geactualiseerd, verder geprofessionaliseerd en uitgebreid.

VIA VIERDAAGSE

De Unie KBO is het afgelopen jaar een samenwerking aangegaan met Via Vierdaagse, een organisatie die trainings- en begeleidingsprogramma's aanbiedt aan mensen die in 2011 voor het eerst de Vierdaagse van Nijmegen gaan lopen. In 2010 behaalden debuterende Vierdaagselopers die zich met behulp van Via Vierdaagse hadden voorbereid uitstekende resultaten. Het programma biedt KBO-afdelingen en KBO-loopgroepen een prima basis om dit grootste wandelevenement ter wereld verantwoord te voltooien.

MOBILITEIT

De Unie KBO vindt toegankelijkheid voor ouderen tot het openbaar vervoer van enorm belang. De trein, de tram en de bus zijn voor ouderen essentieel om mee te doen aan het maatschappelijke leven. Daarom is de Unie KBO participant in het Landelijk Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer (LOCOV).

BLIJF VEILIG MOBIEL De Unie KBO is partner in het driejarig project Blijf Veilig Mobiel, dat tot doel heeft de fietsverkeersveiligheid van senioren te verbeteren. Afgelopen jaar is er een uniforme basis- en opfriscursus scootmobiel ontwikkeld en zijn er twee pilotprojecten 'individuele mobiliteitsadviezen' en 'verkeersveiligheid bij fietstochten met ouderen' uitgevoerd. We hebben in 2010 in Nijmegen een expertmeeting georganiseerd met als thema 'verkeersveilige fietsmobiliteit'.

De minister van Infrastructuur en Milieu wil per 1 januari 2012 de achteruitkijkspiegel op de scootmobiel verplicht stellen. Zij neemt daarmee een belangrijke aanbeveling over van de consumentenorganisaties uit Blijf Veilig Mobiel. De achteruitkijkspiegel is één van de maatregelen om de scootmobiel veiliger te maken. We zijn blij dat de minister ook meer aandacht gaat besteden aan het besturingssysteem, de stabiliteit en de zichtbaarheid van de scootmobiel.

NATIONAAL PROGRAMMA OUDERENZORG De ouderenzorg verbeteren. Dat is de inzet van het Nationaal Programma Ouderenzorg (NPO), in 2008 in opdracht van het ministerie van VWS gestart. De inbreng van ouderen is daarbij essentieel. Alleen door te luisteren naar de ouderen zelf kan zorg op maat geleverd worden. Ouderen zijn kwetsbaar en lopen het risico, als er iets gebeurt, meerdere aandoeningen tegelijk te ontwikkelen. De huidige ouderenzorg is hier niet goed op ingericht. Het NPO komt met ideeën, projecten en plannen om dit wél beter te laten verlopen.

Onderdeel van het NPO is het project 'Krachtig Cliëntperspectief in het Nationaal Programma Ouderenzorg'. Dit project geeft ouderen met complexe problematiek en hun mantelzorgers een krachtige stem binnen de regionale netwerken die zijn opgezet in het kader van het Nationaal Programma Ouderenzorg. Het project is ondergebracht bij de CSO omdat die over een enorme achterban beschikt. De lidorganisaties van de CSO (Unie KBO, PCOB, NVOG en NOOM) werken actief mee aan dit project.

A close-up portrait of an elderly woman with short, light-colored hair. She is looking slightly to the right with a thoughtful expression. Her right hand is resting against her face, with her fingers near her eye. The background is a plain, light-colored wall. The text is overlaid on the left side of the image.

ZORG VOOR DE KWETS- BARE OUDERE

Mensen worden zelden van de ene op de andere dag kwetsbaar. Kwetsbaarheid is eerder een sluipend proces, een opeenstapeling van ingrijpende gebeurtenissen: verlies van vrienden en geliefden, van lichamelijke en geestelijke kracht, van inkomen en van maatschappelijk zinvolle rollen. Vaak gaat het samen met het afbrokkelen van het sociale netwerk, dat een vangnet kan zijn bij problemen. De balans tussen draagkracht en draaglast verschuift geleidelijk.

MEER DAN VERGETEN In een bomvolle bioscoopzaal van de Verkadefabriek in Den Bosch presenteerde de Unie KBO op 11 maart de dvd 'Meer dan vergeten'. De film, die in opdracht van Unie KBO en het Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten (NOOM) is gemaakt, gaat over dementie binnen de Turkse en Surinaamse gemeenschap. 'Meer dan vergeten' is ontwikkeld om dementie binnen de allochtone gemeenschappen bespreekbaar te maken. Allochtone gespreksleiders worden opgeleid om mantelzorgers aan de hand van de film te stimuleren hun ervaringen naar voren te brengen en in gesprek te gaan over hun zorgen en dilemma's.

KLAVERTJES VIER TEGEN EENZAAMHEID De Coalitie Erbij organiseert jaarlijks de 'Week tegen Eenzaamheid'. De Unie KBO is als partner nauw betrokken bij deze actieweek en organiseert onder de naam 'Blijf in Contact' een vervolg op deze week. Op 1 oktober, de Internationale Dag van de Ouderen, werden zowel in 's Hertogenbosch als in Haarlem klavertjes vier aangeboden met het verzoek dit 'klein geluk' door te geven aan een ouder iemand in de omgeving.

DE UNIE KBO ZORGT VOOR KWETSBARE OUDEREN, KOMT VOOR HEN OP, EN BEVORDERT DE GEZONDHEID VAN 50-PLUSSERS, ZODAT ZIJ LANGER IN OPTIMALE GEZONDHEID EN ZONDER BEPERKINGEN ACTIEF KUNNEN DEELNEMEN AAN DE MAATSCHAPPIJ.

VOLTOOID LEVEN Eenzaamheid, de verschraling van zorg en andere, dieperliggende problemen kunnen een mensenleven onaangenaam kleuren. Zo onaangenaam dat iemand besluit om uit het leven te willen stappen. De Unie KBO wil dit onderwerp bespreekbaar maken. Daarom organiseerden we op 12 november, samen met ouderenorganisatie PCOB en de NCRV een debatmiddag met de titel 'Voltooid leven'. Enkele deskundigen zetten hun mening uiteen en gingen in op het onderzoek 'Lijden aan het leven' van de Universiteit Amsterdam en KBO Noord-Holland. Unie KBO en PCOB gaan in 2011 gespreksavonden organiseren in het land. We zullen mensen speciaal opleiden om die avonden voor te zitten. Voor hen is ook een reader met een bundeling van analyses over dit onderwerp ontwikkeld. 'Voltooid Leven' en het gesprek daarover gaat verder dan de achterban, want de Unie KBO wil ervoor zorgen dat de discussie ook in de politiek wordt aangezwengeld.

BABELTRUC Senioren moeten zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Maar dan wel veilig. De Unie KBO heeft het initiatief genomen om samen met de politie te kijken hoe het probleem van zogenaamde babbeltrucs en woningovervallen bij ouderen opgelost kan worden. Voor de zomervakantie en in het najaar heeft de politie in Utrecht met een aantal ouderen gesproken, die slachtoffer waren van een babbeltruc. Uit de gesprekken is een aantal tips gedestilleerd die in flyer- of stickervorm verkrijgbaar zijn. Voor senioren is het handig de sticker met tips op de binnenkant van de voordeur te plakken.

RUST ZONDER ROEST Ouder worden gaat vanzelf, maar een zinvolle invulling van deze levensfase vraagt om bezinning, oriëntatie en nieuwe plannen. Het centrum voor psychogerontologie van de Radboud Universiteit Nijmegen ontwikkelde hiervoor de cursus 'Rust zonder roest'. In samenwerking met de Unie KBO zijn hiervoor veertien gespreksleiders opgeleid. Zij zullen de cursus voor lokale KBO-afdelingen geven.

AANDACHT VOOR LEVENSVRAGEN In samenwerking met het expertisenetwerk 'Levensvragen en ouderen' heeft de Unie KBO een pilottraining ontwikkeld voor ouderenadviseurs en andere vrijwilligers die geregeld huisbezoeken bij senioren afleggen. Vijftien vrijwilligers volgden de training en waren er zo positief over dat de Unie KBO de training in 2011 opnieuw aanbiedt.

SOLIDARITEITSFONDS Het Solidariteitsfonds van de Unie KBO bevordert de solidariteit tussen ouderen in Nederland en ontwikkelingslanden en steunt kleinschalige projecten die de rechten, leefomstandigheden en positie van ouderen in die landen verbeteren. Het afgelopen jaar ontving het Solidariteitsfonds 33 projectaanvragen. Dankzij de gulle gevers heeft het fonds 16 projecten kunnen helpen met een totaalbedrag van € 27.993,25. In 2010 ontving het Solidariteitsfonds € 21.170,- aan giften. Dit bedrag werd aangevuld met het positief saldo uit 2009. De meeste projecten waren afkomstig uit Afrika, met name van ouderengroepen uit Ghana. De geformuleerde doelstellingen en activiteiten, zoals vermeld bij de projectaanvragen, werden ruimschoots gehaald. Zo kon bijvoorbeeld een mobiel oogzorgteam in Ghana met de steun van het Solidariteitsfonds, de ogen van 350 ouderen uit een twintigtal dorpen controleren en kregen deze mensen hulpmiddelen, advies en doorverwijzing.

**DANKZIJ DE GULLE GEVERS HEEFT HET FONDS
16 PROJECTEN KUNNEN HELPEN MET EEN
TOTAALBEDRAG VAN € 27.993,25.**

'Het was bij ons vroeger geen vetpot.'

VRIJWILLIGER HARRY TIMMERMANS
UIT MEIJEL:

'PAS ALS JE WEET WIE JE ZELF BENT, KUN JE EEN ANDER BEGRIJPEN'

Voor zijn pensioen was Harry Timmermans (75) onder andere gemeentesecretaris, directeur van een bejaardenoord en oprichter van de Stichting Algemene Hulpdienst in Meijel. Sinds 2005 is hij vrijwillig ouderenadviseur (VOA) en leidt hij mensen hiervoor op. Op verzoek van senioren ondersteunt, verwijst, bemiddelt of adviseert hij vrijblijvend over regelgeving en voorzieningen op vele gebieden.

'Het werkkterrein van een VOA is zeer divers,' vertelt Harry. 'De ene keer komen senioren met vragen over hun inkomen, huursubsidie of wetsveranderingen, een andere keer willen ze dingen weten over scheidingen, een dementerende partner of over levensbeëindiging. Het is onze taak om ze, in al die uiteenlopende gevallen, de weg te wijzen. We zijn niet de probleemoplosser, maar weten wel waar mensen met hun vraag of probleem terecht kunnen. We verwijzen mensen door naar de juiste instantie. De ene keer is dat een KBO-belastinginvuller, de andere keer schuldhulpverlening, het Wmo-loket of maatschappelijk werk. In Meijel hebben we een inlooploket waar we elke maandagochtend spreekuur houden.'

INTERVIEW MET HARRY TIMMERMANS

Ouderen kunnen ook anoniem hun vraag stellen via internet.'

GELEERDE PIEF

Iedere VOA krijgt een passende opleiding. 'Je hoeft geen geleerde pief te zijn, maar je moet wel iets van mensen begrijpen. Vaak moet je de vraag áchter de vraag zien te achterhalen. Daarom gaan we in de opleiding uit van de zogenaamde levensloopbenadering en stellen we de cursisten persoonlijke vragen. Heb je de regie over je eigen leven? Hoe functioneer je in je omgeving? Hoe is je balans tussen lichaam en geest en hoe staat het met je materiële zaken en je sociale contacten? Veel cursisten vinden de eerste bijeenkomst nogal wazig, later vallen de kwartjes wel. Onze stelling is: pas als je weet wie je zelf bent, kun je een ander begrijpen. Natuurlijk besteden we ook veel aandacht aan waar de VOA de juiste informatie kan vinden.'

VOA-cursisten worden na het behalen van hun certificaat niet aan hun lot overgelaten. Er zijn regelmatig terugkomdagen waarbij cursisten ervaringen kunnen delen en van nieuwe ontwikkelingen horen.

ALLOCHTONE VROUWEN

Ondanks de uitgebreide mensenkennis die een VOA-cursusleider geacht wordt te bezitten, wordt Harry zelf ook nog wel eens verrast: 'Het was bij ons vroeger geen vetpot. Maar met liefde, hard werken en hulp van de burens, kwamen we een

heel eind. Dit soort saamhorigheid lijkt uit het moderne leven geslopen. Tot ik een VOA-cursus gaf aan allochtone dames. In hun cultuur is het saamhorigheidsgevoel nog steeds heel sterk aanwezig. Zij vinden het heel normaal om voor hun ouders te zorgen en om voor elkaar klaar te staan. Daaraan zouden we in Nederland een voorbeeld kunnen nemen.'

DIENSTBAAR

Naast het werk als VOA verzorgt Harry ook nog voorlichtingsbijeenkomsten. Met thema's zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning, gezond ouder worden en blijven, beter slapen kun je leren, wijs met medicijnen en valpreventie. 'Waarom ik dit werk doe? Ik ben een verenigingsmens, ik wil dienstbaar zijn en iets betekenen voor anderen. Dat verrijkt je leven.'

KRUISBE- STUIVING EN PROFESSIO- NALISERING

De Unie KBO biedt interessant vrijwilligerswerk, service en ondersteuning aan de leden, aan de provinciale KBO's en aan de lokale afdelingen. In 2010 is hard gewerkt om de dienstverlening van het landelijk bureau verder te professionaliseren en meer vraaggericht te gaan werken. De Unie KBO heeft ook de rol om de 'best practices' te verzamelen en uit te wisselen. We zetten cursussen, projecten, stappenplannen en handboeken op waar de verschillende provincies en afdelingen gemakkelijk mee aan de slag kunnen.

SPECIALISTENPOOL Steeds vaker merken we dat jongere vrijwilligers moeilijk te binden zijn aan de organisatie. Een groot aantal van deze vrijwilligers wil zich graag inzetten voor de KBO, maar wil niet vastzitten aan overleggen en vergaderingen. Om de deskundigheid van vrijwilligers met een specialistisch kennisgebied niet verloren te laten gaan, kunnen KBO's een Specialistenpool opzetten. KBO Zuid-Holland heeft onder haar afdelingen geïnventariseerd of er behoefte is aan specialisten op het gebied van belangenbehartiging, het oprichten van een nieuwe afdeling of het vormen van een nieuw bestuur. Het is de bedoeling dat de specialisten uit de pool worden ingezet als er een concrete vraag is.

KBO-VEILIGHEIDSADVISEUR Het Zorginnovatieplatform honoreerde in 2010 een aanbestedingsvoorstel van de Unie KBO en Stichting Consument en Veiligheid. Het voorstel betreft een haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijkheden om, met hulp van de Stichting Consument en Veiligheid, een KBO-vrijwilliger op te leiden tot integraal veiligheidsadviseur.

HET IS DE BEDOELING DAT DEZE KBO-VEILIGHEIDS-ADVISEUR WONINGEN VAN SENIOREN **SCREENT OP VAL-, BRAND- EN INBRAAKGEVAAR. HET HAALBAARHEIDSONDERZOEK WORDT IN 2011 UITGEVOERD.**

VRIJWILLIGE OUDERENADVISEURS Voor veel senioren gaan de ontwikkelingen in de maatschappij erg snel. Een groot aantal van hen klopt niet snel aan voor hulp of antwoord op vragen. Het bellen van een vrijwillige ouderenadviseur (VOA) is een laagdrempelige manier om een antwoord te vinden. Dat kunnen vragen zijn over wetwijzigingen, inkomen, maar ook over euthanasie of de gevolgen van samenwonen en scheiden. Het is niet de taak van de VOA om het probleem op te lossen, maar wel om goed te luisteren en de vragensteller door te verwijzen naar de juiste instantie. In 2010 waren er ongeveer vijftienduizend contacten tussen klant en VOA's.

De Unie KBO leidt docenten op die VOA-cursussen geven. Iedere VOA kan zo rekenen op een gerichte opleiding. Per provincie is er één VOA-coördinator. In 2011 verschijnt er een handboek voor coördinatoren, waarmee zij VOA's op een uniforme manier kunnen aansturen.

VOA's kunnen sinds 2010 via www.ouderenadvisering.nl over nadere informatie beschikken. De site, een centrale kennisbank, is een gezamenlijk initiatief van de Unie KBO en PCOB. De site heeft verder tot doel de coördinatoren te ontlasten. Voor komend jaar is het doel dat zestig procent van de VOA's gebruik maakt van de site en dat veertig procent zich daarop registreert.

GESPREKSLEIDERS BLIJF IN CONTACT De Unie KBO leidde in 2010 een grote groep mensen op tot gespreksleiders die koffiebijeenkomsten gaan organiseren rondom het thema 'Blijf in Contact'. Deze bijeenkomsten zijn bedoeld voor de KBO-vrijwilligers die vaak te maken krijgen met eenzaamheid bij anderen.

SENIORVOORLICHTERS BETER SLAPEN (GEZOND OUDER WORDEN EN BLIJVEN)

Sinds jaar en dag is de Unie KBO bezig met gezondheidsvoorlichting. Eén van de thema's die afgelopen jaar een groot succes is gebleken, is Beter Slapen. Veertig vrijwillige, door het Instituut voor verantwoord medicijngebruik (IVM) opgeleide seniorvoorlichters gaven meer dan 120 Beter Slapen-themabijeenkomsten. Een fantastisch resultaat. Tijdens de sessies worden misverstanden over slapen uit de weg geruimd, kunnen de deelnemers kennismaken met ontspanningsoefeningen en krijgen ze tips om hun slaapprobleem de kop in te

drukken. De brochure is verstuurd aan alle huisartsen en apothekers van Nederland en wordt massaal voor de wachtruimte aangevraagd.

Voor de functie seniorvoorlichter was veel animo. Helaas hebben we door de vele aanmeldingen veel senioren moeten teleurstellen. Ook jonge senioren, waaruit blijkt dat de jonge senior geïnteresseerd is om kennis over te brengen en op projectbasis ingezet wil worden.

VRIJWILLIGE VOORLICHTERS EN GESPREKSLEIDERS BEDANKT

Op 21 december zijn de vrijwillige seniorenvoorlichters van de projecten 'Beter Slapen' en 'Beter Zien' en de gespreksleiders van 'Blijf in contact' op gepaste wijze bedankt met een Winterconcert van Coalitie Erbij van het Nederlands Philharmonisch Orkest in Amsterdam.

PROFESSIO- NALISERING

WEGWIJZER In 2010 zijn er vijftien Wegwijzers verschenen: de Unie KBO-nieuwsbrief die bestemd is voor KBO-vrijwilligers en beroepskrachten. De Wegwijzer geeft een goed beeld van de lopende activiteiten binnen de (Unie) KBO en de manier waarop KBO's en KBO-afdelingen hier gebruik van kunnen maken. Wegwijzer geeft inzicht in de belangrijkste, algemene ontwikkelingen op seniorengebied en gaat in op projecten die de Unie KBO binnen dit perspectief initieert of waar zij een bijdrage aan levert. De Wegwijzer wordt door de provinciale KBO's en KBO-afdelingen gebruikt om hun leden voor te lichten.

EXTRANET Hoe zorgen we ervoor dat onze standpunten op de agenda van de gemeenteraad komen? Wat kunnen we doen om nieuwe leden te werven? Hoe maak je een folder, een persbericht, een jaarverslag? Dankzij Extranet hoeven KBO-afdelingen niet steeds opnieuw het wiel uit te vinden. Zij kunnen met een inlogcode gratis kennis opdoen op Extranet. Daar vinden ze complete toolboxes en stappenplannen om hun activiteiten aan te pakken. Extranet bevordert de kruisbestuiving tussen de KBO-afdelingen aanzienlijk. In 2010 is Extranet geheel gerestyled, is de beschikbare informatie flink uitgebreid en is er in Nestor extra aandacht besteed aan het promoten van Extranet.

INTERNET De site www.uniekbo.nl is in 2010 verbeterd op diverse punten. Er staat onder elk nieuwsbericht een button waarmee de lezer het bericht makkelijk kan doorsturen naar anderen of kan plaatsen op zijn eigen Hyves- of Twitterpagina. Daarnaast beschikt de site ook over een RSS-mogelijkheid; een handige manier om snel op de hoogte te zijn van aanvullingen op het KBO-nieuws. Er is een 'faq-module' toegevoegd die antwoorden geeft op de meest voorkomende vragen en de digitale nieuwsbrief is nieuw leven in geblazen.

GRAADMETER In 2011 zullen we nog meer aandacht gaan besteden aan polls en stellingen waarop leden via de site kunnen reageren. Het is voor ons een goed middel om te kijken wat er leeft onder onze leden. Een andere graadmeter hiervoor is onze Ledenservice. De vrijwilligers van de servicetelefoon staan leden met uiteenlopende vragen te woord. Is er een onderwerp waarover vaak gebeld wordt, dan weten we wat er leeft en kunnen we daarop de juiste acties ondernemen. Bovendien hebben we een lezerspanel, dat eens per kwartaal meedenkt over het magazine Nestor, en een Ledenpanel dat per onderwerp bevroegd kan worden.

MENUKAARTEN Iedere provinciale KBO heeft zijn eigen behoeften. De ene provinciale KBO stelt vragen aan de Unie KBO over het schrijven van een projectaanvraag of een subsidieverzoek, de andere over de organisatie van een evenement. Hierdoor is er soms maatwerk nodig. De provincie Noord-Holland wilde een communicatiemiddel waarin staat wat de Unie KBO precies doet, zodat ze dat aan KBO-afdelingen in het land kan doorgeven. Daar is de Menukaart uit voortgekomen. Het is een handige insteekmap met factsheets waarop kort en bondig een KBO-dienst of -activiteit staat beschreven. Afgelopen jaar zijn er duizend van deze mappen gemaakt.

BESTUUR BEKENT KLEUR Om de diverse besturen een kwaliteitsimpuls te geven, hebben we een aantal bijeenkomsten georganiseerd waarbij bestuursleden uit alle hoeken van het land samenkwamen. Tijdens de bijeenkomsten wisselden bestuursleden ervaringen uit. Afgelopen jaar heeft Theaterbureau Klinker, net als in 2009, haar medewerking verleend. Ditmaal werd er aan de hand van het spel 'Bestuur bekent kleur' gediscussieerd over de manier van besturen en andere thema's zoals 'Hoe interesseren we de jonge senior voor de KBO'?

15-PLUS Unie KBO biedt haar leden veel kortingen en voordelen. Niet alleen op reizen en telefoondiensten maar ook op verzekeringen, uitstapjes en diverse producten. Dat gebeurt via ons ledenvoordeelconcept 15-Plus. Ruim 80.000 leden maakten daar in 2010 gebruik van.

Ruim 50.000 KBO'ers hebben zich inmiddels aangesloten bij onze collectieve zorgverzekering, aangeboden door Zilveren Kruis Achmea. Zeker 16.000 leden profiteerden afgelopen jaar van onze goedkope telefooncontracten. Drieduizend leden sloten FBTO-schadeverzekeringen af. Afhankelijk van het pakket betekent dat vijf tot vijftien procent korting. Ook met Beter Bed hebben we bedongen dat KBO-leden vijftien procent korting krijgen op alle artikelen. In 2010 hebben we ons aanbiedingenpallet in samenwerking met Bruna uitgebreid met boeken en dvd's.

Ook komend jaar blijven we ons productenaanbod uitbreiden. Bijvoorbeeld met sneeuwoverschoenen met antislipzolen, telefoons met grote knoppen of toestellen met foto's op de display. Daarnaast zullen we onze acties meer richten op concerten, musea en dagrecreatie. Verder staat er een ledenonderzoek op stapel waaruit we conclusies kunnen trekken over de behoeftes van leden en de aantrekkelijkheid van ons aanbod.

JE KOMT ONS OVERAL TEGEN... Afgelopen jaar maakten 1.500 KBO'ers een reis met OAD naar twintig verschillende bestemmingen. De Unie KBO bedingt niet alleen kortingen bij OAD, maar reizigers kunnen er ook van op aan dat er geen eenpersoonstoelagen gelden en dat er een extra activiteit of excursie opgenomen is. In 2010 hebben we specifiek gekeken naar gezonde extra activiteiten zoals langlaufen of nordic walking. In 2011 zullen we ons nog meer richten op vitaliteitsreizen en wellness.

PERSCONTACTEN Over media-aandacht hadden we in 2010 niet te klagen. De Unie KBO wordt steeds vaker om haar mening gevraagd. De ene keer over elektronische bandjes die verhinderen dat senioren in verzorgingstehuizen gaan dwalen, de andere keer over de pensioenfondsen die moeite hebben om straks aan hun verplichtingen te voldoen. Natuurlijk, we hebben het tij mee; de vergrijzing is in

volle gang, dus is er automatisch meer aandacht voor senioren. Aan de andere kant: als je inhoudelijk goed commentaar levert op allerlei ontwikkelingen dan zien de media jou als een betrouwbare informatiebron. Daarnaast werken we actief aan relaties met verschillende media. Zoals met Omroep Max, waar onze directeur Stella Salden een aantal interviews gaf. Verder laten we ons gezicht regelmatig zien in Den Haag en organiseren we ludieke acties die de pers halen.

Onze 850 lokale afdelingen hebben ook een pr-functie. Zij hebben allerlei lijntjes met de plaatselijk media en huis-aan-huisbladen, waarin ze commentaar geven op het gemeentebestuur en activiteiten aankondigen. Kant-en-klare voorbeelden van persberichten of artikelen kunnen zij vinden op het in 2010 gelanceerde Extranet.

TAART VOOR SENIORVRIENDELIJKSTE POLITIEKE PARTIJ

Reinier Thiesen, vicevoorzitter van de Unie KBO, gaf op maandag 22 februari in Ulvenhout het startschot voor de landelijke 'KBO-taartencampagne'. Een groot aantal KBO-afdelingen vormden zich een mening over de seniorvriendelijkheid van het gemeentebestuur. De partij met het meeste oog voor thema's die senioren aan het hart gaan, kregen in veel plaatsen in Nederland een taart aangeboden.

HET EEUWIGE WEEKEND De Unie KBO maakt zich zorgen over het stijgende aandeel ouderen met een alcoholprobleem. De cijfers hierover laten zien dat deze zorg niet overdreven is. Ongeveer een kwart van de cliënten in de verslavingszorg is ouder dan 55 jaar. Tien jaar geleden was dit nog één op de zeven. Om de stilte rond dit probleem te doorbreken, is de Unie KBO de campagne 'Het eeuwige weekend' gestart. We werken hierin samen met Stichting Take Care TV, Movedmedia en Novadic-Kentron, een gespecialiseerde instelling voor verslavingszorg. Samen ontwikkelen we een documentaire over alcoholgebruik bij ouderen, lanceren we een website en leiden we zeventig gespreksleiders op die tweehonderd gespreksbijeenkomsten voor ouderen gaan leiden. Daarnaast zal er in 2011 een tv-serie over 'Het eeuwige weekend' verschijnen.

BESTUUR

ALGEMEEN BESTUUR

MEVROUW H. P. G. M. HOUBEN-SIPMAN

VOORZITTER

DE HEER R. H. M. THIESEN

VICE-VOORZITTER/VOORZITTER KBO LIMBURG

MEVROUW M. C. GREWELDINGER –

BEUDEKER

SECRETARIS

MEVROUW G. J. M. KEMPEN -

VAN DOMMELEN

PLV. PENNINGMEESTER/VOORZITTER KBO GELDER-
LAND

DE HEER J. A. LEEGWATER

VOORZITTER KBO PROVINCIE GRONINGEN

MEVROUW M.B.A. BRANDSMA-YDEMA

VOORZITTER KBO FRIESLAND

DE HEER H. J. TEN BROEKE

VOORZITTER KBO DRENTHE

DE HEER A. W. P. VAN DEN BERG

VOORZITTER KBO OVERIJSSSEL

DE HEER J. A. KLEIN SWORMINK

VOORZITTER KBO FLEVOLAND

DE HEER J. T. J. M. VAN DER LINDEN

VOORZITTER KBO PROVINCIE UTRECHT

MEVROUW N. W. VAN OERLE-VAN DER HORST

VOORZITTER KBO NOORD - HOLLAND

DE HEER O. A. STAM

VOORZITTER KBO ZUID - HOLLAND

DE HEER P. C. HAMELINCK

VOORZITTER KBO ZEELAND

DE HEER G. JANSSEN

VERVANGING VOORZITTER KBO ZEELAND IN 2010

MEVROUW M. W. H. PETERS-SIPS

VOORZITTER KBO BRABANT

DE HEER L. S. J. BUIJS

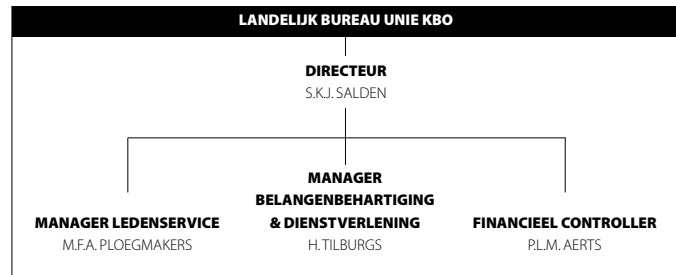
2E AB-LID KBO BRABANT TOT JUNI

DE HEER F. J. VAN BEERENDONK

2E AB-LID KBO BRABANT VANAF SEPTEMBER

MEVROUW A. A. M. WILLEMSE - VAN DER PLOEG

BUITENGEWOON BESTUURSLID DIVERSITEITBELEID

DAGELIJKS BESTUUR

MEVROUW H. P. G. M. HOUBEN-SIPMAN

VOORZITTER

DE HEER R. H. M. THIESEN

VICE-VOORZITTER

MEVROUW M. C. GREWELDINGER-

BEUDEKER

SECRETARIS

DE HEER F. COLON

PENNINGMEESTER TOT 10 SEPTEMBER

MEVROUW G. J. M. KEMPEN -

VAN DOMMELEN

PLAATSVERVANGEND PENNINGMEESTER

VANAF 10 SEPTEMBER.

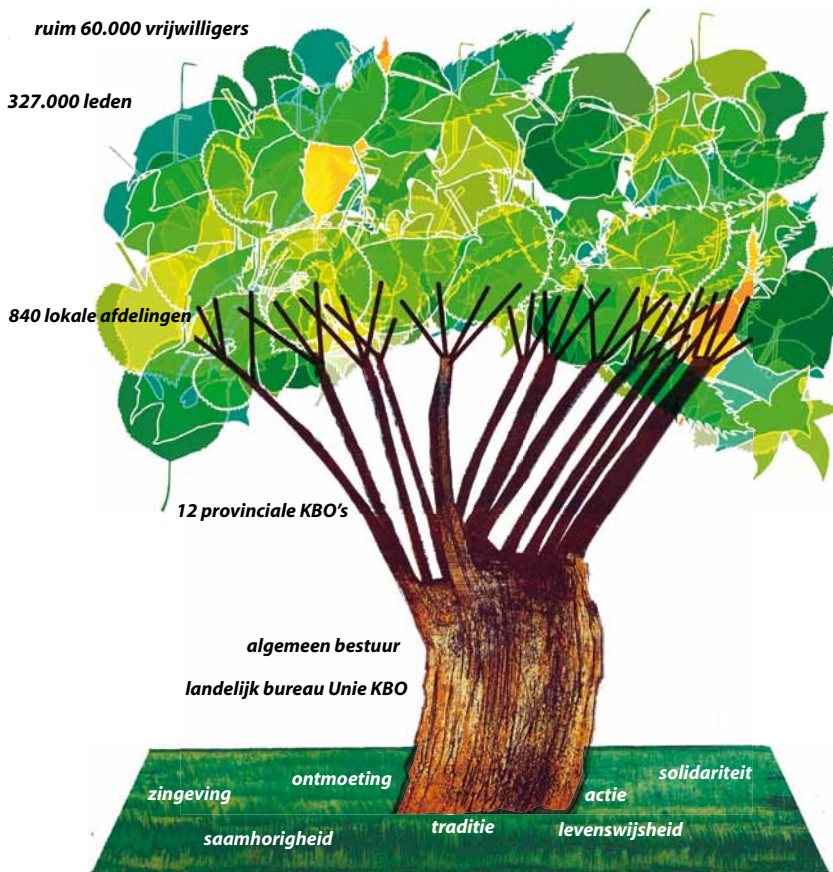
FINANCIËEL ADVISEUR

DE HEER J. BEUGELSDIJK

VANAF 10 SEPTEMBER

DIRECTIE

S.K.J. SALDEN

UNIE-ADVIES- COMMISSIES

UNIE-ADVIESCOMMISSIE SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

De heer	J.		Beugelsdijk	
De heer	K.		Kruf	
De heer	L.P.H.		Rongen	
Mevrouw	M.J.	de	Sutter-Besters	vrz. cie
De heer	W.F.M.		Jansen	
De heer	H.		Tilburgs	Ambtelijk secretaris

UNIE-ADVIESCOMMISSIE GEZONDHEID & ZORG

Mevrouw	M.C.		Greweldinger-Beudeker	Voorzitter
De heer	C.M.J.		Lambermont	
De heer	N.	van den	Bergh	
De heer	R.		Mannak	
Mevrouw	M.L.I.E.		Ausems-van Herten	
Mevrouw	L.		Huijts	tot 1-8-2010
Mevrouw	E.M.		Willemsen	Ambtelijk secretaris

UNIE-ADVIESCOMMISSIE IDENTITEIT & ZINGEVING

De heer	W.H.	Timmers	voorzitter cie
Dr.	Th.J.M.	Moorman ofm	
Mevrouw	M.	Wasser-Westerman	
De heer	L.C.M.	Vijverberg	
Mevrouw	C.H.	Sturkenboom-de Git	
Mevrouw	A.	van Balkom-Vossen	Ambtelijk secretaris

UNIE-ADVIESCOMMISSIE VOLWASSENENEDUCATIE & KADERBELEID

De heer	D.	Aantjes	tot 12-10-2010
Mevrouw	C.A.L.P.	Lijmbach-Bril	tot 12-10-2010
De heer	J.W.	Feijen	
Mevrouw	G.A.C.	Reuling-de Weert	
Mevrouw	B.	Cantineau	
De heer	B.C.J.	Kockx	voorzitter
Mevrouw	J.	Aldenhoven	Ambtelijk secretaris
Mevrouw	J.	van den Hoek	Ambtelijk secretaris

UNIE-ADVIESCOMMISSIE WONEN & MOBILITEIT

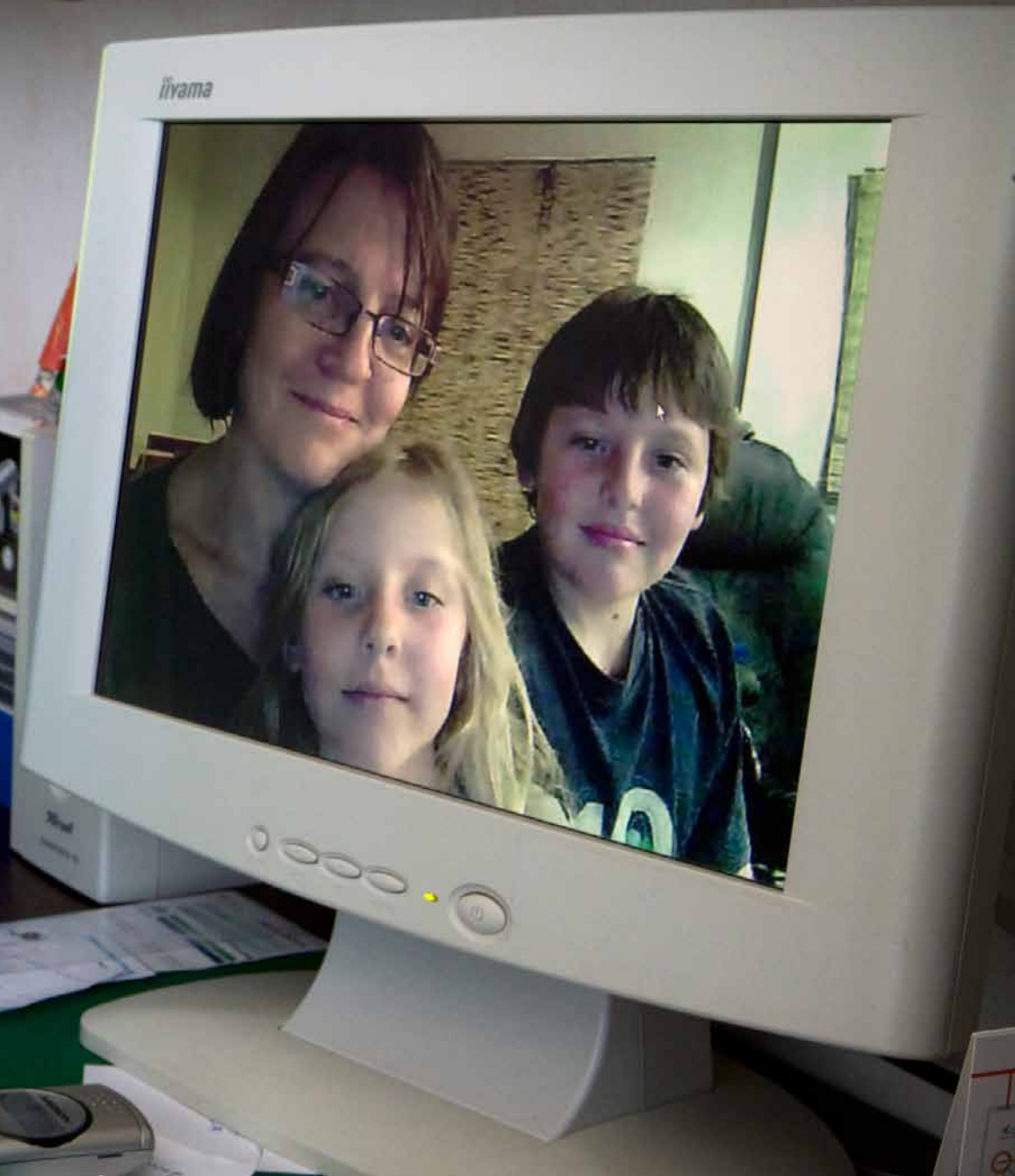

Mevrouw	S.	van Waveren-van Voorst	
Mevrouw drs.	M.G.F.	Dierick-van de Ven	
De heer	H.W.G.J.	Dirkx	Voorzitter
Mevrouw	P.	Verschoor-van der Poel	
De heer	J.	Brinkers	Ambtelijk secretaris

GROEI AANTAL LEDEN PER JAAR:

JAAR	STIJGING (AANTAL)	STIJGING (%)
2005 - 2006	10.889	3,9
2006 - 2007	26.114 (introductie ZKA polis)	9,1
2007 - 2008	6.417	2,0
2008 - 2009	6.922	2,2
2009 - 2010	5.289	1,6
2010 - 2011	2.698	0,8

JAAR- CIJFERS 2010

FINANCIËLE KERNCIJFERS

ACTIVA	31/12/10	31/12/09
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	190.637	260.427
Financiële vaste activa	198.000	198.000
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen op korte termijn	347.468	268.412
Liquide middelen	2.655.624	2.699.619
	3.391.729	3.426.458

BALANS

PER 31 DECEMBER
2010 IN €

PASSIVA	31/12/10	31/12/09
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserves	945.589	1.797.488
Bestemmingsreserves	1.510.917	723.513
	2.456.506	2.521.001
VOORZIENINGEN	67.152	61.952
SCHULDEN OP KORTE TERMIJN	868.071	843.505
	3.391.729	3.426.458

BATEN	REKENING 2010	BEGROTING 2010	REKENING 2009
Contributieafdracht	1.946.209	1.953.683	1.769.984
Subsidie Fonds PGO	662.266	662.266	972.740
Financiering projecten	986.740	799.390	528.544
Vrijwillige bijdragen	10.061	65.000	24.838
Sponsorloterij	15.356	15.000	17.584
Overige baten	220.871	173.519	165.932
	3.841.503	3.668.858	3.479.622
Baten Solidariteitsfonds	21.170	0	40.263
	3.862.673	3.668.858	3.519.885
Bijzondere baten	0	0	0
	3.862.673	3.668.858	3.519.885
BESTEMMING RESULTAAT			
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0
Onttrekking bestemmingsreserve	-12.596	0	-246.382
Onttrekking reserve solidariteitsfonds	-6.822	0	15.105
Onttrekking reserve Solidariteitsfonds	0	0	0
Onttrekking algemene reserve	-45.077	-168.953	249.609
	-64.495	-168.953	18.332

EXPLOITATIE ²⁰¹⁰ IN €

LASTEN	REKENING 2010	BEGROTING 2010	REKENING 2009
Personeelskosten	1.652.657	1.774.609	1.810.185
Beheerskosten	788.604	619.710	700.721
Kosten Nestor	359.466	412.287	328.128
Kosten activiteiten	1.035.360	1.031.205	512.514
Overige lasten	63.088	0	124.847
	3.899.175	3.837.811	3.476.395
Bijzondere lasten	0	0	0
	3.899.175	3.837.811	3.476.395
Bestedingen Solidariteitsfonds	27.993	0	25.158
	3.927.168	3.837.811	3.501.553
Resultaat Unie KBO	-64.495	-168.953	18.332
	3.862.673	3.668.858	3.519.885

COLOFON

TEKST EN REDACTIE

UNIE KBO: INGRID NIES

DE NIEUWE LIJN, ROTTERDAM: WILLEM FLEDDERUS

BEELD

FOTOGRAFIE: MARC BOLSIUS, ARJEN JAN STADA (FOTO'S VRIJWILLIGERS),
SHUTTERSTOCK

ILLUSTRATIE (BOOM): RON BEUMER

CONCEPT EN VORMGEVING

ORANJE BOVEN BV, 'S-HERTOGENBOSCH: LARSSON DRIESSEN

Casillero del Diablo

CONCHA Y TORO

Wijn

THE PREHISTORY OF THE NETHERLANDS VOLUME 1

> IN TOTAAL ZIJN ER NU 5,3 MILJOEN NEDERLANDERS OUDER DAN 50 JAAR. IN 2030 ZULLEN DAT ER 7,1 MILJOEN ZIJN, 41% VAN DE BEVOLKING. SENIOREN VAN TEGENWOORDIG WERKEN LANGER, SPORTEN LANGER EN ZORGEN LANGER: VOOR HUN OUDERS, HUN (KLEIN) KINDEREN EN VOOR ELKAAR. ZIJ ZIJN MOBIELER, VRIJER EN WETEN BETER HOE TE GENIETEN.

Unie KBO

Julianaplein 2 | 5211 BC 's-Hertogenbosch
Postbus 325 | 5201 AH 's-Hertogenbosch
tel. 073 612 34 75 | fax 073 689 10 15
uniekbo@uniekbo.nl | www.kbo.nl